

Ochrana osobnosti

Zájem na důvěře veřejnosti v soudnictví jako celek, správnost rozhodování i osobnosti soudců zvyšuje závažnost neoprávněného zásahu do profesní, ale i osobní cti soudce. K odčinění neoprávněného zásahu této intenzity nepostačuje nejen publikování stanoviska dotčené osoby, ale ani omluva. Dojde-li k neoprávněnému zásahu do profesní cti soudce zveřejněním textu vytvářejícího o něm dojem, že rozhoduje nesprávně, poškozuje tím účastníky a jeho rozhodování dává do souvislosti s nezákonnostmi, rozkrádáním společností a úmyslným poškozováním podnikatelů, jde o zásah takové závažnosti, že k jeho účinnému odčinění je nutno poskytnout zadostiučinění v penězích.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 25 Cdo 19/2020-408 ze dne 14.12.2021)

Nejvyšší soud rozhodl v právní věci žalobkyně: E. K., narozená XY, bytem XY, zastoupená advokátem JUDr. P.K., sídlem B., proti žalované: MAFRA, a. s., P., zastoupená advokátem Mgr. J.U., sídlem P., o ochranu osobnosti, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 5 pod sp. zn. 28 C 29/2015, o dovolání žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 4. 6. 2019, č. j. 22 Co 82/2019-379, ve znění opravného usnesení ze dne 2. 8. 2019, č. j. 22 Co 82/2019-384, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

1. Obvodní soud pro Prahu 5 rozsudkem ze dne 27. 11. 2018, č. j. 28 C 29/2015-341, zamítl žalobu, jíž se žalobkyně domáhala uveřejnění omluvy v deníku XY, odstranění z webových stránek ve výroku uvedené upoutávky na článek a zadostiučinění ve formě zaplacení částky 500 000 Kč s příslušenstvím; rozhodl rovněž o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že dne XY vyšel v deníku XY, článek „XY“ (dále též jen „Článek“). Autorem tohoto článku je novinář J. S., zaměstnanec žalované. Článek se zabývá i konkursními věcmi týkajícími se společností Radošov, s. r. o., INNEL, s. r. o., a J. L., v nichž žalobkyně jako soudkyně rozhodovala v prvním stupni a její rozhodnutí byla zrušena Vrchním soudem v Olomouci. Žalovaná na základě stížnosti žalobkyně uveřejnila dne XY její reakci v deníku XY v rubrice XY čtenářů s názvem „XY“. Po právní stránce posoudil soud věc podle § 81 odst. 1 a 2, § 82 odst. 1, § 2951 odst. 2 a § 2956 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku, (dále jen „o. z.“). Uzavřel, že text ve znění „firma Radošov požaduje náhradu škody ve výši 33 milionů korun“ (dále jen „předmětný výrok 1“) neodpovídá skutečnosti, neboť žaloba společnosti Radošov na náhradu škody byla pravomocně odmítnuta před vydáním článku s tím, že však toto tvrzení nemohlo způsobit žalobkyni újmu, a i kdyby tomu tak bylo, trvala by poměrně krátkou dobu, neboť byla publikací jejího stanoviska uvedená nepřesnost zhojena. Ohledně výroku „soudkyně K. například v roce 2002 poslala do konkurzu břeclavskou zemědělskou firmu Radošov. Kvůli údajným pohledávkám věřitelů v hodnotě přes 13 milionů korun“, (dále jen „předmětný výrok 2“), soud zjistil, že rozhodnutí žalobkyně o prohlášení konkurzu na společnost Radošov zrušil Vrchní soud v Olomouci a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení, protože nevzal v potaz § 67c odst. 1 zákona o konkurzu a vyrovnání a nezabýval se existencí pohledávky druhého věřitele. Pokud Městský soud v Praze usnesením ze dne 6. 3. 2013 opakovaně prohlásil na majetek společnosti Radošov konkurz, stalo se tak sice na základě totožné pohledávky, ale na návrh jiného věřitele, a proto toto tvrzení soud hodnotil jako pravdivé. Výrok „do konkurzu se firma (INNEL) dostala i přesto, že nesplňovala podmínky úpadku, což o rok později potvrdil i vrchní soud“, (dále jen „předmětný výrok 3“), posoudil soud prvního stupně jako pravdivý. Na společnost INNEL, s. r. o., sice opravdu žalobkyně v září 2005 prohlásila konkurz znovu, ale až poté, co k řízení následně přistoupili se svými nároky další

navrhovatelé, přičemž původní usnesení vydané žalobkyní Vrchní soud v Olomouci zrušil usnesením z června 2005. Výrok ve znění „navrhovatelé byli [ve věci L.] osvobozeni od platby, šlo totiž o pohledávky za mzdy“, a „tím, že [žalobkyně] rozhodnutí [ve věci L.] zrušila kvůli nezaplacení zálohy, zamezila mu domáhání se náhrady škody od státu“ (dále jen „předmětný výrok 4“) hodnotil soud jako nepravdivý, neboť osvobození navrhovatele od placení záloh na prohlášení konkurzu v případě mzdových pohledávek bylo ke dni 31. 3. 2003 zrušeno, přičemž žalobkyně vyzvala insolvenční navrhovatele k zaplacení zálohy až dne 3. 12. 2003, navíc z rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 5. 12. 2007, č. j. 12 Co 408/2007-98, kterým byla pravomocně zamítnuta žaloba L. na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím, nevyplývá, že by žalobkyně svým rozhodnutím zamezila L. domáhat se náhrady škody. Přesto však soud uzavřel, že uveřejněním stanoviska žalobkyně byly namítané nesprávnosti dostatečně zhojeny. Text podtitulku Článku (dále jen „předmětný výrok 5“) považoval soud za přípustné novinářské zjednodušení (nález Ústavního soudu ze dne 8. 2. 2000, sp. zn. I. ÚS 156/99) a navíc toto tvrzení nemohlo zasáhnout do osobnostních práv žalobkyně vzhledem k pravdivosti tvrzení, že některé konkurzy prohlášené žalobkyní byly zrušeny Vrchním soudem v Olomouci. Jde-li o citaci „přednášku jsem zaměřila na zprostředkování aktuální judikatury insolvenčních soudů. Není mi jasné, jak by to mohlo založit u mé osoby jakýkoli střet zájmu“ (dále jen „předmětný výrok 6“), která podle žalobkyně nebyla přesným zněním odpovědi zaslané autorovi článku e-mailem ze dne 17. 12. 2014, nemohlo jí být zasaženo do osobnostních práv žalobkyně, protože úpravou citace nebyl změněn její význam. Soud shrnul, že žalobkyně je osobou veřejně činnou, a proto musí akceptovat větší míru veřejné kritiky než jiní občané, navíc tím, že žalovaná bez zbytečného odkladu uveřejnila její stanovisko, byl dostatečně minimalizován následek uvedených sporných výroků.

2. K odvolání žalobkyně Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 4. 6. 2019, č. j. 22 Co 82/2019-379, ve znění opravného usnesení ze dne 2. 8. 2019, č. j. 22 Co 82/2019-384, změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalované uložil povinnost uveřejnit v deníku XY omluvu tohoto znění: „Vážená paní soudkyně Krajského soudu v Brně E. K., v článku ‚XY‘ (autor J. S.) uveřejněném v deníku XY, jsme Vás obvinili z nestandardních postupů při vedení a prohlášení konkursů na majetek firem Radošov, s.r.o., Innel, s.r.o., a na majetek J. L., přičemž jsme současně uvedli, že firma Radošov, s.r.o., se domáhá náhrady škody ve výši 33 miliónů korun a že J. L. jste svým postupem zamezila domáhat se náhrady škody od státu. Za výše uvedené výroky, za to, že uvedený článek byl neobjektivní a vycházel ze zkreslených, zastaralých a zčásti zcela nepravdivých údajů se Vám omlouváme. MAFRA, a.s.“ (výrok I, bod 1) a odstranit z webových stránek ve výroku specifikovaných upoutávku na článek s textem: „Podivné brněnské insolvence Vrchní soud zrušil několik konkurzů brněnské soudkyně E. K., majetek firem mezitím zmizel. Podivné konkurzy by měla vymazat ze soudů kompletní změna legislativy, kterou připravuje podnikatel P. J.“ (výrok I, bod 2), ve zbývajícím rozsahu požadované omluvy rozsudek soudu prvního stupně potvrdil (výrok II), dále změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalované uložil povinnost zaplatit žalobkyni 150 000 Kč s příslušenstvím, ve zbývajícím částce zamítavý výrok potvrdil (výrok III), a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů (výrok IV). Odvolací soud po zopakování dokazování na rozdíl od soudu prvního stupně skutkově uzavřel, že ve věci Krajského soudu v Brně sp. zn. 24 K 9/2004 (týkající se společnosti INNEL, s. r. o.) byly pohledávky věřitelů (třetího a čtvrtého navrhovatele), pro které byl rozhodnutím vydaným žalobkyní v roce 2005 prohlášen konkurs na majetek společnosti INNEL, s. r. o., splatné již v roce 2003, tedy před podáním návrhu prvních dvou navrhovatelů na prohlášení konkursu. Pohledávky třetího a čtvrtého navrhovatele tedy nevznikly v důsledku prvního rozhodnutí krajského soudu, kterým byl na majetek společnosti (poprvé) prohlášen konkurs a které následně zrušil vrchní soud. Z ostatních skutkových zjištění soudu prvního stupně odvolací soud vycházel. Při právním posouzení zdůraznil, že osoby veřejně činné musí snést vyšší míru kritiky, která se ale musí zakládat na reálném skutkovém základě a musí být přiměřená. Připomněl judikaturu Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) a Ústavního i Nejvyššího soudu. Zmínil, že žalované by nebylo možné nic vytknout, pokud by kritizovala, jak žalobkyně v jednotlivých

kauzách rozhodla, že její rozhodnutí byla nesprávná a zrušil je vrchní soud. Z obsahu Článku však vyplývá kritika žalobkyně jako soudkyně, která se svým rozhodováním podílí na manipulování s konkurzy. Článek referuje o konkrétních soudních rozhodnutích žalobkyně (jejím postupu v řízení) jako o příkladech podezřelých, podivných, nezákonných konkurzů, které okrádají majitele firem a jsou projevem systému insolvenční mafie. Ve věci Radošov v rozporu s realitou žalovaná navodila zdání, že škodu vzniklou v důsledku nezákonného rozhodnutí ve výši několika desítek milionů korun zaplatí stát. Přitom v době vydání článku již byl spor o náhradu škody pravomocně ukončen odmítnutím žaloby v celém rozsahu. Ve věci INNEL žalovaná zamlčela, že na majetek této společnosti byl nakonec v tom samém řízení konkurz prohlášen, neboť byla shledána mnohost věřitelů a úpadek společnosti. Je sice pravda, že jako doložené byly shledány pohledávky dalších věřitelů, kteří původně v řízení nevystupovali, avšak měli vůči společnosti splatné pohledávky ještě před tím, než bylo vůbec zahájeno konkurzní řízení. Vystal tedy zcela jiný obraz, než podsunula žalovaná. Namísto údajně zcela zdravé společnosti, která je rozkradena konkurzní mafií kvůli nezákonně prohlášenému konkurzu žalobkyní na základě neexistujících pohledávek, je zde společnost, která v době zahájení konkurzního řízení neměla uhrazeny své splatné dluhy, na základě nichž pak nakonec byl konkurz pravomocně prohlášen. Při informování o případu L. neuvedla žalovaná prakticky žádné pravdivé informace, jak uvedl již soud prvního stupně. Odvolací soud shrnul, že z vykreslených několika „podivných“ konkurzů žalobkyně dávaných do souvislosti s operováním konkurzní mafie, nezákonnostmi, rozkrádáním společností, úmyslným poškozováním podnikatelů apod. zůstal jeden případ, kdy skutečně konkurz prohlášen být neměl. Ve zbylých případech podmínky pro prohlášení konkurzu splněny byly. Není tedy dán reálný skutkový základ pro kritiku žalobkyně v Článku uvedenou. Téma Článku a jeho vyznění je v souvislosti se žalobkyní (tedy s tím, co jí je kladeno za vinu) nepravdivé, nespravedlivé a kritika neférová, když navíc autor Článku žalobkyni předem nevyzval k podání informací k jednotlivým konkrétním kritizovaným řízením ani si aktuální informace sám nezjistil. Článek je neobjektivní a založený na neúplných a tím hrubě zkreslených informacích, kritika žalobkyně tak není založena na reálném skutkovém základě, a jde proto o kritiku nepřiměřenou. Článkem a upoutávkou na něj bylo neoprávněně zasaženo zejména do profesní, ale i do osobní cti žalobkyně, a proto má právo na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, za něž považoval omluvu ve výroku citovanou (zamítnutí omluvy v rozsahu zmínky o tom, že žalobkyni nebyla dána možnost se k daným konkurzům před vydáním článku vyjádřit, odvolací soud potvrdil s tím, že sama tato skutečnost neoprávněným zásahem není) a peněžitou satisfakci v částce 150 000 Kč. Relutární zadostiučinění je na místě vzhledem k tomu, že žalobkyně byla poškozena ve významném celostátně distribuovaném periodiku. Ohledně výše přiznané částky zohlednil ve prospěch žalované též skutečnost, že zveřejnila vysvětlující stanovisko žalobkyně k Článku, v její neprospěch pak okolnost, že se dopustila poškození profesní cti soudce. Takové jednání je nejen devastující ve vztahu k důvěře veřejnosti v právo a právní stát, avšak rovněž ničí postavení konkrétního soudce mezi kolegy a ve společnosti vůbec, neboť máloco může právě soudce poškodit více než zveřejnění nepravdivých informací a z nich vycházejících kritických soudů o porušování soudcovských imperativů, úmyslně protizákonném rozhodování, podílení se na činnosti jakési mafie apod.

3. Proti rozsudku odvolacího soudu ohledně povinnosti zveřejnit omluvu a zaplatit žalobkyni 150 000 Kč (výrok I, bod 1 a výrok III) podala žalovaná dovolání s tím, že se při posouzení otázek hmotného a procesního práva odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího a Ústavního soudu, zasáhl do jejího práva na spravedlivý proces a práva na svobodu projevu. Jako dovolací důvod dovolatelka uvádí nesprávné právní posouzení věci. S odkazy na judikaturu Ústavního soudu namítá, že z odůvodnění napadeného rozsudku není zřejmý vztah mezi skutkovými zjištěními a právními závěry. Není jasné, na základě jakých skutkových zjištění dospěl odvolací soud k závěru, že žalobkyně je kritizována za podílení se na manipulování konkurzů, činnosti jakési mafie a úmyslně protizákonné rozhodování; ostatně ani žalobkyně nic takového netvrdila. Vzhledem k tomu, že rozhodnutí odvolacího soudu nebylo možné na základě dosud zjištěného skutkového stavu předvídat, považuje

dovolatelka napadené rozhodnutí za překvapivé. Odvolací soud dále pochybil, pokud neprovedl ve vztahu k napadeným výrokům test proporcionality mezi právem žalobkyně na ochranu osobnosti a právem dovolatelky na svobodu projevu, ale pouze shrnul svůj dojem z článku. Dovolatelka zdůraznila, že předmětem kritiky byla rozhodovací činnost žalobkyně. Výrok týkající se náhrady škody požadované společností Radošov nemohl zasáhnout osobnostní sféru žalobkyně, neboť smyslem sdělení nebylo posoudit oprávněnost tohoto nároku, ale vylíčit pochybení žalobkyně, které vedlo k prohlášení konkurzu, když navíc tato informace sama o sobě nevypovídá nic o jeho důvodnosti. Ve věci INNEL není důležité, že nakonec byl konkurs na tuto společnost prohlášen, ale že žalobkyně konkurs nejprve (chybně) prohlásila na základě neexistujících pohledávek. Pokud autor Článku ve věci Lukeš uvedl, že žalobkyně L. znemožnila domáhat se náhrady škody po státu, jednalo se o jeho právní názor podložený rozhodnutím Městského soudu v Praze ze dne 5. 12. 2007, č. j. 12 Co 408/2007-98, a nemohlo jím být zasaženo do osobnostní sféry žalobkyně. Podstatou kritiky byla skutečnost, že nezákonná rozhodnutí o prohlášení konkursu mají zcela zásadní dopad na podnikatele, což je možné podrobit kritice a označit i za podivné insolvence. Při posuzování střetu základních práv žalobkyně a dovolatelky musí soud zvážit, zda nebylo dostatečnou satisfakcí zveřejnění stanoviska žalobkyně. Reálným základem pro kritiku žalobkyně byla její rozhodnutí zrušená vrchním soudem. Žaloba proto není důvodná a zejména není důvodné přiznání finanční satisfakce. S odkazem na judikaturu dovolatelka poukázala na to, že žalobkyně jako soudkyně je osoba veřejného zájmu, a proto musí snést vyšší míru kritiky. Nepřesnosti Článku byly uvedeny na pravou míru dodatečným zveřejněním stanoviska žalobkyně. Skutečnost, že Článek byl zveřejněn ve významném celostátně distribuovaném periodiku, nemůže být sama o sobě důvodem pro poskytnutí peněžitého zadostiučinění (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2003, sp. zn. 30 Cdo 2005/2003). U ostatních odvolacím soudem uvažovaných hledisek při určení výše přiměřeného zadostiučinění chybí skutková zjištění i tvrzení žalobkyně. Dovolatelka navrhuje, aby odvolací soud rozsudek v napadené části zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

4. Nejvyšší soud posoudil dovolání podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném od 30. 9. 2017 (dále jen „o. s. ř.“), a jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou – účastnicí řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), zastoupenou advokátem ve smyslu § 241 o. s. ř., shledal, že je přípustné pro řešení otázky kolize práva na ochranu osobnosti soudkyně a práva na svobodu projevu a práva na informace, která dosud nebyla v rozhodovací praxi dovolacího soudu za účinnosti zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku, (dále jen „o. z.“) vyřešena. Dovolání není důvodné.

5. Nesprávné právní posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

6. Žalovaná v dovolání zpochybňuje správnost závěru odvolacího soudu, že nepravdivostí většiny z předmětných výroků a celkovým vyzněním Článku bylo zasaženo do profesní i osobní cti žalobkyně, a i kdyby se tak stalo, nebyl by vzhledem k tomu, že žalobkyně jako soudkyně je osobou veřejného zájmu, dán důvod k zadostiučinění ve formě omluvy a již vůbec ne v penězích.

7. Podle čl. 10 odst. 1 Listiny základních práv a svobod č. [2/1993](#) Sb. (dále jen „Listina“) každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno.

8. Podle čl. 17 Listiny svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny (odstavec 1). Každý má právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem, jakož i svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu (odstavec 2).

9. Podle § 81 o. z. chráněna je osobnost člověka včetně všech jeho přirozených práv. Každý je

povinen ctít svobodné rozhodnutí člověka žít podle svého (odst. 1). Ochrany požívají zejména život a důstojnost člověka, jeho zdraví a právo žít v příznivém životním prostředí, jeho vážnost, čest, soukromí a jeho projevy osobní povahy (odst. 2).

10. Podle § 82 odst. 1 o. z. člověk, jehož osobnost byla dotčena, má právo domáhat se toho, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek.

11. Podle § 2951 odst. 2 o. z. nemajetková újma se odčiní přiměřeným zadostiučiněním. Zadostiučinění musí být poskytnuto v penězích, nezajistí-li jeho jiný způsob skutečné a dostatečně účinné odčinění způsobené újmy.

12. Podle § 2956 o. z. vznikne-li škůdci povinnost odčinit člověku újmu na jeho přirozeném právu chráněném ustanoveními první části tohoto zákona, nahradí škodu i nemajetkovou újmu, kterou tím způsobil; jako nemajetkovou újmu odčiní i způsobené duševní útrapy.

13. Předpokladem odpovědnosti za nemajetkovou újmu způsobenou zásahem do osobnosti fyzické osoby je existence zásahu objektivně způsobitelného vyvolat nemajetkovou újmu spočívající buď v porušení, nebo jen ohrožení osobnosti fyzické osoby v její fyzické a morální integritě. Tento zásah musí být neoprávněný (protiprávní) a musí zde být zjištěna existence příčinné souvislosti mezi takovým zásahem a dotčením osobnostní sféry fyzické osoby. Neoprávněným zásahem je zásah do osobnosti fyzické osoby, který je v rozporu s objektivním právem, tj. s právním řádem (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 7. 2016, sp. zn. 30 Cdo 464/2016).

14. K porušení práva na ochranu osobnosti může dojít jak nepravdivými skutkovými tvrzeními difamačního charakteru, tak zveřejněním nepřipustných hodnotících úsudků o této osobě. Při zkoumání přiměřenosti zásahu se totiž rozlišují skutková tvrzení a hodnotící soudy, neboť podmínky kladené na přípustnost každé z těchto kategorií se liší. Skutkové tvrzení se opírá o fakta, objektivně existující realitu, která je zjiřitelná pomocí dokazování, pravdivost tvrzení je tedy ověřitelná. V zásadě platí, že uveřejnění pravdivé informace nezasahuje do práva na ochranu osobnosti, pokud tento údaj není podán tak, že zkresluje skutečnost, či není natolik intimní, že by jeho zveřejnění odporovalo právu na ochranu soukromí a lidské důstojnosti. Hodnotící soud naopak vyjadřuje subjektivní názor autora, který k danému faktu zaujímá určitý postoj, a to na základě vlastních, tedy subjektivních kritérií. Pravdivost hodnotícího soudu proto nelze dokazovat, je však nutné zkoumat, zda se zakládá na pravdivé informaci, zda forma jeho veřejné prezentace je přiměřená a zda zásah do osobnostních práv je nevyhnutelným průvodním jevem výkonu kritiky, tudíž zda primárním cílem není hanobení a zneuctění dané osoby (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2007, sp. zn. 30 Cdo 1174/2007, publikované pod č. 29/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek – dále jen „Sbírka“). U výroků, které v sobě kombinují skutkový základ i prvek hodnocení (tzv. hybridní výroky či hodnotové soudy se skutkovým základem), je nezbytné určit, do jaké míry mají tyto hybridní výroky skutkový základ a zda nejsou vzhledem k prokázanému skutkovému základu přehnané, přičemž je nezbytné vzít v úvahu jejich celkový tón i okolnosti případu (srov. nález Ústavního soudu ze dne 19. 1. 2016, sp. zn. I. ÚS 750/15, a judikatura ESLP v něm citovaná, zejména rozsudek ESLP ve věci B. proti Francii ze dne 11. 4. 2006, stížnost č. 71343/01, § 37). I v případě sporů o pravdivost skutkového tvrzení je třeba vzít v úvahu kontext proneseného výroku, zejména, nakolik byl tento výrok založen na spolehlivých informacích, které jeho autor k dispozici skutečně měl, či je k dispozici přinejmenším mít mohl. Ještě předtím, než pronese skutkové tvrzení, které je způsobilé zasáhnout do osobnostních práv jiné osoby, by každý měl vyvinout určité přiměřené úsilí za účelem zjištění, zda je jím pronášený výrok pravdivý. Míra tohoto úsilí, kterou je od autora výroku možno oprávněně požadovat, se přitom může lišit v závislosti na tom, nakolik závažný je hrozící zásah do osobnostních práv dotčené osoby, či v závislosti na osobě autora výroku. Větší nároky budou v tomto ohledu kladeny na novináře, politiky či experty v určitém oboru, tedy na osoby, u nichž lze očekávat vyšší stupeň informovanosti a znalosti, a naopak nižší na „běžné občany“, od nichž

to požadovat nelze (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 3. 2. 2015, sp. zn. II. ÚS 2051/14). Je při tom třeba vždy hodnotit celý projev uskutečňující se ve formě literárního, publicistického či jiného útvaru, nikdy nelze posuzovat toliko jednotlivý vytržený výrok anebo větu (podobně srov. též náleží Ústavního soudu ze dne 17. 7. 2007, sp. zn. IV. ÚS 23/05).

15. Občanskoprávní ochrana osobnosti navazující na ústavněprávní zakotvení ochrany osobnosti v čl. 10 Listiny přitom bez dalšího neustupuje ani právu na svobodu projevu a právu na informace chráněným čl. 17 Listiny (k tomu srov. např. náleží Ústavního soudu ze dne 9. 2. 1998, sp. zn. IV. ÚS 154/97, ze dne 4. 4. 2005, sp. zn. IV. ÚS 146/04, či ze dne 10. 3. 2020, sp. zn. III. ÚS 2300/18). Při střetu základního práva na informace s právem na ochranu osobnosti a soukromého života je vždy věcí soudů, aby s přihlédnutím k okolnostem každého jednotlivého případu pečlivě zvážily, zda jednomu právu nebyla nedůvodně dána přednost před právem druhým. Je proto třeba, aby na základě konkrétních okolností daného případu zvážily, zda výrok dosahuje takové intenzity, že zasahuje do práva na ochranu osobnosti dané osoby, či je situaci přiměřený, tedy zda v daném případě preferovat právo na ochranu cti a dobré pověsti dotčené osoby nebo upřednostnit právo na svobodu projevu a šíření informací (srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2006, sp. zn. 30 Cdo 1437/2005, ze dne 31. 7. 2006, sp. zn. 30 Cdo 356/2006, ze dne 26. 5. 2020, sp. zn. 25 Cdo 3479/2018, nebo ze dne 19. 4. 2021, sp. zn. 25 Cdo 149/2020).

16. Judikatura ESLP, Ústavního soudu i dovolacího soudu (např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2021, sp. zn. 25 Cdo 149/2020) formulovala kritéria (tzv. test proporcionality), na základě nichž je třeba posuzovat kolizi práva na svobodu projevu s právem na ochranu osobnosti. Problematikou svobody projevu a práva na informace v souvislosti s kritikou soudců se pak podrobně a s řadou odkazů na judikaturu ESLP, vlastní judikaturu i odbornou literaturu zabýval Ústavní soud především v náleží ze dne 19. 1. 2016, sp. zn. I. ÚS 750/15, a usnesení ze dne 9. 2. 2016, I. ÚS 1486/15. V nich (s odkazem na náleží Ústavního soudu ze dne 3. 2. 2015, sp. zn. II. ÚS 2051/14, bod 31) uzavřel, že v souvislosti s kritikou soudů a soudců je třeba při posuzování toho, zda nejsou dotčené výroky vzhledem k prokázanému skutkovému základu přehnané, vzít v úvahu rovněž následující faktory: (1) vůči komu kritika směřuje, (2) kdo kritizuje, (3) co, (4) kde a (5) jakou formou. Z těchto kritérií dovolací soud vycházel.

17. Výhodiskem pro posouzení podle uvedených kritérií je povaha dotčených výroků. Odvolací soud na základě skutkových zjištění, jež nepodléhají dovolacímu přezkumu (§ 241a odst. 1 a 6 o. s. ř.) uzavřel, že předmětný výrok 1 je vzhledem k neúplnosti a kontextu Článku skutkovým výrokiem nepravdivým. Předmětný výrok 2 (Radošov) hodnotil jako skutkový výrok pravdivý, který nemohl zasáhnout do práva žalobkyně na ochranu osobnosti. Předmětný výrok 3 (INTEL), zhodnotil jako skutkový výrok nepravdivý, neboť dovolatelka zamlčela, že ve skutečnosti podmínky úpadku v době rozhodování žalobkyně splněny byly, pouze se do řízení věřitelé se svými pohledávkami přihlásili až po kasačním rozhodnutí vrchního soudu. U výroků ve věci L. (předmětný výrok 4) se jedná o hodnotový soud se zkresleným skutkovým základem. Uvádí-li autor článku, že žalobkyně zamezila L. domáhat se náhrady škody od státu, jedná se v kontextu celého článku o jeho názor, jenž má být podložen rozhodnutím Městského soudu v Praze ze dne 5. 12. 2007, č. j. 12 Co 408/2007-98, z něhož ale nic takového nevyplývá. Jako nepravdivé se rovněž ukázalo skutkové tvrzení o osvobození navrhovatelů od placení zálohy. Perex článku (předmětný výrok 5) má povahu hodnotového soudu, jenž postrádá reálný skutkový základ. Vrchní soud skutečně zrušil několik konkurzů prohlášených v letech 2002 až 2005 žalobkyní, avšak autor vyjadřuje názor, že se jednalo o konkurzy „podivné“, během nichž zmizel majetek firem s tím, že proti takové praxi bojuje podnikatel P. J. Odvolací soud v souladu s judikaturou (např. náleží Ústavního soudu ze dne 11. 11. 2005, sp. zn. I. ÚS 453/03) vzal v úvahu a hodnotil celkové vyznění Článku. Jestliže z Článkem označených „podivných konkurzů“ rozhodovaných žalobkyní zůstal jen jeden případ, kdy skutečně konkurz prohlášen být neměl, a ve zbylých případech podmínky pro prohlášení konkurzu splněny byly, lze souhlasit s odvolacím

soudem, že spojování osoby žalobkyně s operováním konkurzní mafie, nezákonnostmi, rozkrádáním společností, úmyslným poškozováním podnikatelů postrádá reálný skutkový základ. Ohledně předmětného výroku 6 (nepřesné citace žalobkyně) se upravením textu vyjádření žalobkyně nezměnil jeho původní význam. Dovolací soud podotýká, že námitky dovolatelky ohledně toho, že závěry odvolacího soudu nejsou podloženy skutkovými zjištěními, nezakládají přípustnost dovolání a navíc je neshledal důvodnými. Námitka žalované, že soud měl posuzovat jednotlivé žalobkyni napadené výroky samostatně a nikoli v kontextu celého článku, není důvodná, neboť nutnost posuzovat je v kontextu celého textu vyplývá z ustálené, výše citované rozhodovací praxe dovolacího i Ústavního soudu, v souladu s níž odvolací soud postupoval.

18. V projednávané věci směřuje kritika vůči soudkyni (kritérium vůči komu). Soudci jsou veřejní činitelé, proto musí snést větší míru veřejné kritiky než jiní občané (nálezn Ústavního soudu ze dne 15. 3. 2005, sp. zn. I. ÚS 367/03). Platí, že čím širší část soudní soustavy je kritizována, tím více je projev chráněn, což platí i při kritice vyšších soudů či jejich jednotlivých soudců. Soudní moc, jejíž činnost se dotýká jednotlivců i celé společnosti, musí být proto podrobena veřejné kontrole, která se realizuje mimo jiné otevřenou diskuzí o otázkách spojených s fungováním soudní moci, neboť důvěra, kterou soudy v demokratické společnosti musí vzbuzovat u veřejnosti a která si zasluhuje ochranu, nemá být slepá. Otázky spojené s fungováním soudní moci jsou předmětem veřejného zájmu, a proto je míra ochrany profesní cti osob působících ve veřejném životě (včetně soudců) před výkonem svobody projevu oslabena a měla by v ní platit informační otevřenost (obdobně nálezn Ústavního soudu ze dne 17. 7. 2007, sp. zn. IV. ÚS 23/05). Avšak má-li soudní moc jako garant spravedlnosti úspěšně plnit své povinnosti, musí požívat důvěry veřejnosti, a proto je třeba tuto důvěru chránit proti vážně poškozujícím a v zásadě neopodstatněným útokům (obdobně rozsudek velkého senátu ESLP ve věci M. proti Francii ze dne 23. 4. 2015, stížnost č. 29369/10, § 128). Jak uvedl Ústavní soud v nálezu ze dne 15. 11. 2010, sp. zn. I. ÚS 517/10, nestrannost a autorita soudní moci jsou ústavními hodnotami, které jsou součástí pojmu právního státu a které mohou být legitimním cílem omezení svobody projevu, přičemž nezávislost a nestrannost soudní moci je chráněna na ústavní úrovni rovněž články 36 odst. 1 Listiny a 82 odst. 1 Ústavy. K obdobným závěrům dospěl i Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 15. 7. 2005, sp. zn. 30 Cdo 2573/2004, podle něhož k neoprávněnému zásahu do osobnosti fyzické osoby nedojde výkonem práva kritiky jedině v případě, že se bude jednat o kritiku právem přípustnou, resp. kritiku oprávněnou. Ta předpokládá, že při ní nejsou překročeny meze věcné a konkrétní kritiky, je přiměřená i co do obsahu, formy i místa, tedy nevybočuje z mezí nutných k dosažení sledovaného a zároveň uznaného cíle. O věcnou kritiku nepůjde především tam, kde kritika vychází z nepravdivých podkladů, z nichž dovozuje vlastní hodnotící úsudky, jež jsou-li znevažující, nelze takovou kritiku považovat za přípustnou. Jedná se tak o exces, který představuje neoprávněný zásah do osobnosti fyzické osoby, přičemž na tomto závěru nemůže měnit nic ani skutečnost, pokud byla tímto způsobem dotčena osoba tzv. veřejného zájmu. V duchu této judikatury je v projednávané věci rozhodné, že předmětné výroky se týkaly profesní sféry soudkyně rozhodující v prvním stupni, přičemž neúplná a tím zkreslující skutková tvrzení spolu s hodnotovým soudem, který postrádal skutkový základ, v kontextu celého článku spojuje žalobkyni s negativními jevy, které poškozují jak její profesní čest, tak soudní moc jako celek.

19. Autorem předmětných výroků je novinář (kritérium kdo), který vzhledem ke specifikům svého povolání zastupuje větší okruh lidí (veřejnost), a proto jeho projevy požívají větší ochrany. Současně však jako profesionál, který předkládá veřejnosti skutková tvrzení (s předpokladem, že jim veřejnost uvěří), musí vyvinout přiměřené úsilí ke zjištění, zda je jím pronášený výrok pravdivý. Této povinnosti však autor článku nedostál, neboť nejen že si od žalobkyně nevyžádal stanovisko ke konkrétním kauzám, kterým se chtěl v článku věnovat, ale neověřil si ani pravdivost údajů uvedených v článku z veřejně přístupných zdrojů. Z hlediska tohoto přístupu má opodstatněnost zmínka odvolacího soudu, že autor neměl ani zvláštní zájem přinést objektivní a kompletní informace.

20. Předmětem kritiky (kritérium co) byla tři rozhodnutí žalobkyně (vydaná v letech 2002 až 2005, tedy vzhledem k publikaci Článku před více než 10 lety), přičemž pouze ohledně jednoho byla kritika oprávněná; ve vztahu k ostatním dvěma nebyla založena na reálném skutkovém základě. Navíc předmětný výrok 5 spolu s celkovým vyzněním Článku, na základě neúplných a tím zkreslených a v důsledku toho nepravdivých skutkových tvrzení a hodnotového soudu postrádajícího reálný skutkový základ, vykresluje žalobkyni jako soudkyni, která rozhoduje nesprávně, což vede jednak k poškozování firem, ale i k žalobám na náhradu škody vůči státu v milionových částkách, případně připravuje účastníky o možnost domáhat se odškodnění. Ve svém souhrnu tak nejde o kritiku jednotlivých soudních rozhodnutí, ale o kritiku profesní činnosti soudkyně, která je dávana do souvislosti se společensky negativními jevy. Taková kritika nezasahuje pouze profesní sféru žalobkyně, ale dotýká se i její osobní cti. Článek byl zveřejněn v celostátně distribuovaných a hojně čtených novinách (kritérium kde), přičemž kritika soudců ve sdělovacích prostředcích (zejména pokud řízení dosud neskončilo, což však nedopadá na projednávaný případ) požívá nižší ochrany (srov. např. rozsudek ESLP ve věci S. proti Švýcarsku ze dne 20. 5. 1998, stížnost č. 25405/94, § 34) ve srovnání s projevem při soudním jednání, ať již ústním či písemným. Formě Článku (kritérium jak) nelze ničeho vytknout, neboť není expresivní ani vulgární.

21. Při posuzování, zda došlo k zásahu do osobnostních práv žalobkyně podle uvedených kritérií, svědčí pro zvýšenou toleranci vůči předmětným výrokům a celkovému vyznění Článku, že šlo o projev novináře (kritérium kdo) a skutečnost, že tento výrok nebyl expresivní (kritérium jak). Naopak k tíži dovolatelky jde, že šlo o článek zveřejněný v celostátně distribuovaném sdělovacím prostředí - novinách (kritérium kde), jež se týkal soudkyně prvoinstančního soudu (kritérium vůči komu) a jeho autor (zaměstnanec žalované) nevyvinul přiměřené úsilí ke zjištění pravdivosti výroků v Článku uváděných. V neprospěch dovolatelky hovoří i to, že ve svém souhrnu šlo o kritiku ad personam (soudkyně) a nikoliv kritiku ad rem (jejích rozhodnutí), jež zasahovala nejen její profesní sféru, ale měla dosah i do sféry osobní (její cti). Autor (skrže zrušená rozhodnutí) podsouvá čtenáři, že se žalobkyně dopouští nezákonností a spojuje její osobu s „podivnými konkurzy“, jež jsou v Článku dávány do souvislosti s konkurzní mafií, nezákonnostmi, rozkrádáním společností a úmyslným poškozováním podnikatelů insolvenční mafií. Taková kritika se ovšem musí zakládat na objektivních důvodech (např. že orgány činné v trestním řízení vedou proti žalobkyni trestní řízení, existují důkazy o stycích a kooperaci žalobkyně s osobami, proti kterým se vede trestní řízení nebo které již byly za trestnou činnost odsouzeny apod.), jež však žalovaná nepředložila. Navíc je-li soudní proces založen na systému opravných prostředků, není samo o sobě nic negativního na tom, že odvolací soud změní nebo zruší rozhodnutí soudu prvního stupně. Dovožovat jen z toho pochybnosti o rozhodovací činnosti soudce je nepřijatelná zkratka nerespektující pravidla soudního řízení.

22. Lze shrnout, že v neprospěch dovolatelky hovoří většina posuzovaných kritérií. Proto závěru odvolacího soudu, že předmětné výroky 1, 3, 4 a 5 jsou nepravdivé, kritika žalobkyně tak není založena na reálném skutkovém základě, jde proto o kritiku nepřiměřenou, jíž bylo zasaženo do profesní i osobní cti žalobkyně, nelze ničeho vytknout. Je totiž v souladu s ustálenou rozhodovací praxí zejména Ústavního soudu, na niž především dovolatelka odkazuje. Ostatními žalobkyní označenými výroky (pravdivý předmětný výrok 2 a nezkreslený předmětný výrok 6) do osobnostních práv žalobkyně zasaženo nebylo. Byť odvolací soud v odůvodnění svého rozsudku jednotlivá kritéria neuváděl, je zřejmé, že tzv. test proporcionality provedl správně.

23. Dovolatelka zpochybňuje rovněž právní závěr odvolacího soudu ohledně přiměřeného zadostiučinění ve smyslu § 2951 odst. 2 o. z. ve formě omluvy ve výroku rozsudku odvolacího soudu uvedené a v peněžní formě. Byť byla nepravdivost předmětných výroků částečně odčiněna zveřejněním stanoviska žalobkyně, nejedná se o dostatečné odčinění újmy na jejích osobnostních právech. Lze souhlasit se závěrem odvolacího soudu, že okolnost, že žalobkyně byla poškozena ve významném celostátně distribuovaném periodiku, je v daném případě významnou pro úvahu soudu o

způsobu zadostiučinění, případně o výši peněžité náhrady (srov. obdobně rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2020, sp. zn. 25 Cdo 27/2020). V posuzovaném případě je však intenzita zásahu zvyšována i devastujícím účinkem Článku na profesní i osobní čest žalobkyně, neboť o ní vytváří mylný dojem jako o soudkyni i člověku. Zveřejnění neoprávněné kritiky, na základě níž je žalobkyně spojována s porušováním soudcovských povinností, protizákonným rozhodováním či podílení se na činnosti insolvenční mafie, snižuje její profesní i osobní čest ve značné míře jak v očích kolegů (do jejichž pověsti je tím potažmo rovněž zasahováno), ale i v očích veřejnosti včetně účastníků řízení, o nichž žalobkyně rozhoduje. Neoprávněný zásah tak negativně ovlivňuje i důvěru veřejnosti v právo a právní stát, znevažuje soudní moc jako celek, což je z celospolečenského hlediska velmi závažné. Zájem na důvěře veřejnosti v soudnictví jako celek, správnost rozhodování i osobnosti soudců zvyšuje závažnost neoprávněného zásahu do profesní, ale i osobní cti soudce. K odčinění neoprávněného zásahu této intenzity nepostačuje nejen publikování stanoviska dotčené osoby, ale ani omluva. Dojde-li k neoprávněnému zásahu do profesní cti soudce zveřejněním textu vytvářejícího o něm dojem, že rozhoduje nesprávně, poškozují tím účastníky a jeho rozhodování dává do souvislosti s nezákonnostmi, rozkrádáním společností a úmyslným poškozováním podnikatelů, jde o zásah takové závažnosti, že k jeho účinnému odčinění je nutno poskytnout zadostiučinění v penězích. Závěr odvolacího soudu, že v projednávané věci je na místě odčinění újmy nejen omluvou žalované, ale i zadostiučiněním ve formě relutární, je proto správný.

24. Ustanovení § 2951 odst. 2 o. z. patří k právním normám s relativně neurčitou hypotézou, tj. k normám, jejichž hypotéza není stanovena přímo právním předpisem, a která tak přenechává soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností. Dovolací soud pak může úvahu odvolacího soudu o tom, jaká konkrétní výše peněžité náhrady je v daném případě přiměřená veškerým relevantním zjištěným okolnostem, přezkoumat pouze v případě její zjevné nepřiměřenosti (k aplikaci právních norem s relativně neurčitou hypotézou srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2009, sp. zn. 22 Cdo 1618/2007, ze dne 21. 10. 2008, sp. zn. 21 Cdo 4059/2007, nebo ze dne 19. 9. 2018, sp. zn. 25 Cdo 894/2018).

25. Při stanovení výše relutární náhrady respektoval odvolací soud judikaturou vytčená hlediska pro hodnocení závažnosti zásahu do osobnostních práv žalobkyně a stanovení výše relutární satisfakce (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2003, sp. zn. 30 Cdo 2005/2003), své rozhodnutí řádně, přesvědčivě a logicky odůvodnil a jeho závěr o poskytnutí zadostiučinění ve formě jím formulované omluvy i o výši peněžité náhrady nelze označit za zjevně nepřiměřený.

26. Námitka překvapivosti rozhodnutí odvolacího soudu není důvodná. Rozhodnutí odvolacího soudu je „překvapivé“, jestliže ho nebylo možno na základě zjištěného skutkového stavu předvídat (srovnej rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 15. 9. 2004, sp. zn. I. ÚS 220/2004). O překvapivé rozhodnutí jde pouze tehdy, jestliže odvolací soud založí své rozhodnutí na skutečnostech, které účastníkům nebo některým z nich nebyly známy, nebo o nichž sice věděli, ale nepovažovali je podle dosavadních výsledků řízení za rozhodné pro právní nebo skutkové posouzení věci (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2012, sp. zn. 33 Cdo 199/2012). O takový případ se v dané věci nejedná, neboť odvolací soud zopakoval důkaz, na základě něhož dospěl k odlišnému skutkovému závěru než soud prvního stupně, jinak vycházel z jeho skutkových zjištění. Překvapivé pak není rozhodnutí odvolacího soudu jen proto, že skutečnosti zjištěné dokazováním právně hodnotil jinak, než soud prvního stupně (srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 16. 2. 2016, sp. zn. III. ÚS 1913/15, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 8. 2012, sp. zn. 33 Cdo 694/2011).

27. Podle § 242 odst. 3 o. s. ř. je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédně též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) a odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Dovolací soud však v posuzovaném řízení žádné vady neshledal.

28. Jelikož dovolací soud neshledal dovolání důvodným, postupoval podle § 243d písm. a) o. s. ř. a dovolání zamítl.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)